

זהר הקדוש

עם ביאור
הפּתָר והפּבּוּר

פרשת בראשית + דיוקן אדם נעשה ע"י צדקה

במאמר זה יפרש מצווה הנלמדת ממאמר בריאת האדם 'נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ' (בראשית א כו), ויבאר כי תואר 'אדם' תלוי בחיבור עם העניינים, שכאשר משפיע לאחרים נעשה אדם. וכפי שהוא בעולם האצילות, ש'זעיר אנפין' נקרא 'אדם' בהשפיעו למלכות את הראוי לה, וכן הוא גם בעולם התחתון, כאשר חונן למי שאין לו מעצמו, הן לעניים, הן לשכינה הקרויה דלה ועניה, והן כאשר יש לו אשה, בזה נשלם וזוכה ל'דיוקן אדם', וכל הבריות נשלטות תחתיו, ויבאר עוד ממעלת מצות צדקה להשלים דיוקן אדם, ממה שמצינו אצל נבוכדנצר. וביא עוד בגודל פעולת הצדקה מרות אשר חיבורה עם בועז עשאתו 'אדם'.

אחר שביאר לעיל (קודם מאמר זה) את המצוות הנלמדות מפרטים שונים במעשה בראשית, מפרש את המצווה הנלמדת ממאמר בריאת האדם 'נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ' ויבאר כי תואר 'אדם' תלוי בחיבור עם העניינים, שכאשר משפיע לאחרים נעשה אדם. וכפי שהוא בעולם האצילות, ש'זעיר אנפין' נקרא 'אדם' בהשפיעו למלכות את הראוי לה, וכן הוא גם בעולם התחתון, כאשר חונן למי שאין לו מעצמו, הן לעניים, הן לשכינה הקרויה דלה ועניה, והן כאשר יש לו אשה, בזה נשלם וזוכה ל'דיוקן אדם', וכל הבריות נשלטות תחתיו, ויבאר עוד ממעלת מצות צדקה להשלים דיוקן אדם, ממה שמצינו אצל נבוכדנצר. וביא עוד בגודל פעולת הצדקה מרות אשר חיבורה עם בועז עשאתו 'אדם'.

ועתה מבאר את המצווה הנלמדת ממאמר הבריאה של האדם, שהיא **פְּקוּדָא תְּשִׁיעָא** - המצוה התשיעית, **לְמִיחֵן וּלְמִיחָב לֹון טַרְפָּא** - לחון את העניים והמסכנים ולתת להם את מזונם, **דְּכְתִיב** - כמו שכתוב (שם) 'וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ בְּדְמוּתֵנוּ', והיינו ששונה האדם משאר הנבראים אשר בריאתם נגמרה בידי שמים ביום היוולדם, אבל האדם לא נגמרה בריאתו, ועליו להשלים את עצמו על ידי השפעה לעניים ובזה נעשה ונקרא 'אדם', ונאמר 'נַעֲשֶׂה אָדָם' בלשון רבים, כלומר **בְּשׂוֹתְפָא כָּלל דְּכַר וְנוֹקְבָא** - היינו ששם 'אדם' חל כשהוא בשותפות של זכר [-משפיע] ונקבה [-מקבל], היינו שכולל את עצמו עם עני המקבל את שפעו.

וזה פירוש המשך הפסוק של מאמר בריאת האדם '**בְּצַלְמֵנוּ הֵם עֲתִירֵי** - העשיריים [-משפיע], '**בְּדְמוּתֵנוּ הֵם מְסַכְנֵי** - העניים [-מקבל], שהעשיר המשפיע הרמוז בצלמנו צריך לשתף את עצמו עם העני, ובזה משלים עצמו להיות כולו גם בבחינת 'כדמותנו' הרומז לעניים,

דְּהָא מְסַטְרָא דְּדְכוּרָא עֲתִירֵי - שהרי מצד הזכר האדם הוא עשיר, **וּמְסַטְרָא דְּנוֹקְבָא מְסַכְנֵי** - ומצד הנקבה הם העניים שאין להם מעצמם, וקיומם תלוי בשפע שמקבלים מן העשירים.

כְּמָה דְּאִינוּן בְּשׂוֹתְפָא חָדָא - וכמו שקוב"ה ושכינתיה [זעיר אנפין ומלכות] הם בשותפות אחת, **וְחָס עַל דְּאָ** - ומרחם זה על זה, שנוהג עמה ברחמים בפיסם ודברים טובים, **וְיַחֲבִיב דָּא לְדָא** - ונותן זה לזה, היינו תנינת צדקה לעני להשפיע לה מהשפע העליון, **וְגַמִּיל לִיחָ טִיבּוּ** - וגומל לו טובה, בהיותה בגלות לסמוך אותה במעט, **הֲכִי אֲצִטְרִיךְ בַּר נֶשׁ לְתַתָּא לְמַהוּי עֲתִירָא וּמְסַכְנָא בְּחַבּוּרָא חָדָא** - כך גם צריך האדם לעשות ולהיות בחיבור של עשיר ועני כאחד, **וּלְמִיחָב דָּא לְדָא** - ולתת זה לזה, **וּלְגַמְלָאָה טוֹבָא דָּא לְדָא** - ולגמול טוב זה לזה.

אחר שנתבאר שבחינת העניים נעשה אדם, מבאר את המשך הפסוק שנאמר בבריאת האדם 'וַיִּרְדּוּ בְּדָגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם' וגו', שעל ידי החנינה לעניים זוכה לדיוקן של

אדם הראשון שכל הבריות היו רועדות ומפחדות ממנו, ומוסיף עוד הוזהר במעלת נתינת צדקה ברצון, שנעלית יותר משאר המצוות לזכות לשם אדם:

ועתה מביא את המשך הפסוק של בריאת האדם, 'וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ בְּדְמוּתֵנוּ וַיִּרְדּוּ בְּדָגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ' וגו', ומפרש

כוונת הפסוק בהמשך לענין שיש לו צלם ודמות, **וְזָא דְּנֵן חֲמִינָן בְּסַפְרָא דְּשַׁלְמָה מְלָכָא** - סוד זה ראינו בספרו של שלמה המלך, **דְּכָל מָאן דְּחָס עַל מְסַכְנֵי בְּרַעוּתָא דְּלָבָא** - שכל המרחם על העני ברצון לבבו ונדבת רוחו, **לֹא מִשְׁתַּנֵּי דְּיוֹקְנֵיהּ לְעַלְמָא מְדִיקְנָא דְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן** - לא משתנה דיוקנו מדיוקן אדם הראשון, **וּכְיוֹן דְּדִיקְנָא דְּאָדָם אֲתַרְשִׁים בִּיהּ** - וכיון שדיוקנו של אדם הראשון נרשם באדם, **שְׁלִיט עַל כָּל בְּרִיין דְּעֻלְמָא בְּהָהוּא דְּיוֹקְנָא** - מקבל שלטון על כל בריות העולם על ידי אותו דיוקן, **דְּהָא הוּא דְּכְתִיב** - זהו מה שנאמר

(בראשית ט ב) **'וּמִזְמִירָאכֶם וְחַתְכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְגו'** ועל כל עוף השמים בכל אשר תרמש האדמה וּבְכָל דְּגֵי הַיָּם בְּיַדְכֶם נִתְּנָה, ופירושו **כְּלָהוּ זְעִין וְדַחְלִין מַהְהוּא דְּיוֹקְנָא דְּאֲתַרְשִׁים בִּיהּ** - כל החיות רועדות ופחדות מאותו שדיוקן של צלם אדם נרשם בו. וכל זאת **בְּגִין דְּדָא הוּא פְּקוּדָא מְעַלְיָא** - לפי שמצוה צדקה היא מצוה חשובה, **לְאֶסְתַּלְקָא בַּר נֶשׁ בְּדִיקְנֵיהּ דְּאָדָם** - להעלות על האדם דיוקן אדם, **עַל כָּל שְׂאָר פְּקוּדֵין** - יותר מכל שאר המצוות.

אחר שביאר את ענין הדיוקן של אדם הראשון אשר יש למי שחונן עניים, מביא ראייה מהכתוב בספר דניאל (ד כא-כט) שדניאל פתר לנבוכדנצר את חלומו, שיגרשו אותו מחברת בני אדם, ויהיה מושב עם חית השדה, ויאכלו אותו ועשב כמו בהמות, ושבע שנים יעברו עליו בגזירה זו. אך נשן דניאל עצה לנבוכדנצר איך יאריך את זמן שלומו ולא תבוא עליו הפורענות, שידפה את חטאיו בצדקה, ואת עוונותיו בחנינת עניים, וכן עשה נבוכדנצר, היה מקבץ כל יום עניי ישראל שהביא בגולה, והיו צריכים מזונות ופירנסם, וכל זמן שעשה כן לא נתקיימה הגזירה, וכאשר פסק מלפרנס העניים, מיד נפל קול מן השמים ואמר לו המלוכה עברה וסרה ממך, ונשתנה דיוקנו ונטרד מבני אדם:

ושואל, **מָנָא לָן** - מנין לנו שעל ידי חנינת עניים זוכה לדיוקן אדם הראשון ששלט בכל בריות העולם, ומיישב שלמדנו זאת **מְנִבּוּכְדַנְצַר, אָף עַל גַּב דְּחַלְמָא הוּא חַלְמָא** - אותו חלום, שביא עליו עונש שיעזוב חברת בני אדם וישב בין חיות השדה, בכל אופן **כָּל יְמֵי דְּהוּה מִיחֵן לְמַסְכְּנֵי** - כל זמן ששמע לעצת דניאל לפדות את חטאיו בחנינת עניים, **לֹא שְׂרָא עֲלֵיהּ חַלְמִיָּה** - לא חל ונתקיים עליו חלומו, אבל **כִּינּוּ דְּאֶטִּיל עֵינָא בִּישָׂא דְּלָא לְמִיחֵן לְמַסְכְּנֵי** - כאשר רעה עינו בעניים וחדל מלחוננם, **מַה כְּתִיב** (דניאל ד כח) **'עוֹד מְלַתָּא בְּפִימָא קָל מִן שְׂמִיָּא נְפֵל לָךְ אֶמְרִין נְבוּכְדַנְצַר מְלַתָּא מְלַתָּא עֲתָת מְנָךְ וְגו'** - ירד קול מהשמים: **לך אומרים נבוכדנצר המלך, מלכותך תסור ממך, מִיַּד אֲשַׁתְּנֵי דְּיוֹקְנֵיהּ** - מיד נשתנה ואבד דיוקן וצלם אדם שלו, **וְאֶטְרִיד מִן בְּנֵי נֶשָׂא** - ונטרד ואבד מחברת בני אדם, שנעשה בהמה.

ומסיים **וּבְגִין כֶּךָ** - ומשום כך אמרה התורה **'נַעֲשֶׂה אָדָם'**, לשון עשייה ותיקון

ולא 'יהי אדם', לרמז על מעשה הצדקה, כי **פְּתִיב הַכָּא עֲשִׂיה** - כתוב כאן [בבריאת האדם] לשון 'עשייה', ו**כְּתִיב הַתָּם** - ואותה לשון כתובה שם אצל רות באומרה (רות ב יט) 'וַתַּגֵּד לְחַמוּתָהּ אֶת אֲשֶׁר עָשְׂתָה עִמּוֹ וַתֹּאמֶר שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם בּוֹעֲזוֹ', ולמדנו משם שעשייה היא הצדקה.

נודעת לו שנברא בצלם, וענין הצלם הוא אותו כח לפעול בעליונים, מאחר וישראל הם בניו של מקום.

אחר שביאר שיעקר צורת הבריאה היא של משפיע ומקבל הן בין השמים והארץ, והן באדם שנברא מתחילה זכר ונקבה יחד, מברך שברכת שמים חלה רק כאשר מתקיימת הבריאה בעיקר צורתה זו של זכר ונקבה:

תָּא חֲזִי - בא וראה, בְּכֹל אֲתֵר דְּלָא אֲשַׁתְּכַחוּ דְּכֵר וְנוֹקְבָא כְּחָדָא -

בכל מקום שלא מצויים זכר ונקבה כאחד, קודשא בריך הוא לא שוי מדוריה בההוא אֲתֵר - הקב"ה לא שם מדורו באותו מקום, וכמו כן בְּרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּכַחוּ - ברכות שמים לא מצויות אלא רק בְּאֲתֵר דְּאֲשַׁתְּכַח דְּכֵר וְנוֹקְבָא - במקום שישנו חיבור של זכר ונקבה, דְּכְתִיב 'וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם', ולמדנו זאת מדויק הכתוב 'ויברך אותם' שנאמר בלשון רבים, היינו שברכת שמים חלה על זכר המשפיע את מה שקיבל לנקבה, ודבר נוסף למדנו מהכתוב 'ויברך אותם ויקרא את שמם אדם' וְלָא דְּכְתִיב 'וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָדָם' בלשון יחיד. דְּאֲפִילוּ 'אָדָם' לָא אֲקִרִי אֲלָא דְּכֵר וְנוֹקְבָא כְּחָדָא - מכאן שאפילו בשם 'אדם' לא ראוי להיקרא אלא כאשר משפיע ממה שנתברך בו, ומתקיים בו הבחינה של זכר ונקבה כאחד.

אחר שביאר שני לימודים שברכת שמים חלה רק במקום חיבור של משפיע ומקבל, וכן שבוה ראוי להיקרא 'אדם', מביא שמטעם זה חסרה הברכה בעולם מיום שחבר בית המקדש.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִיּוֹמָא דְּאֲתַחְרַב בֵּי מִקְדָּשָׁא - מיום שנחרב בית

המקדש אשר הוא המקום המחבר שמים וארץ, בְּרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּעֵלְמָא וְאֲתַאֲבִידוּ בְּכֹל יוֹמָא - אין ברכות שמים מצויות בעולם, ואבודות הן בכל יום, דְּכְתִיב (ישעיה נז א) 'הַצְדִּיק אָבֵד', ושואל מַאי - מדוע נאמר 'אָבֵד' ולא 'נֶאֱבַד', אלא כיון שפסק זעיר אנפין להשפיע שפעו למלכות, אף הוא עצמו אָבֵד את בְּרַכָּאן דְּהוּוּ שְׂרִיין בֵּיה - הברכה שהיתה שורה עליו מלמעלה, מאבא ואמא, כְּמָה דְּכְתִיב (משלי י ו) 'בְּרִכּוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק', וכמו שמצינו שהברכות נשפעות ליסוד, כיון שהוא משפיע אותם אל המלכות וְכְתִיב (ירמיה ז ח) 'אֲבָדָה הָאֲמוֹנָה', ואף המלכות הקרויה 'אמונה' אשר מקבלת את שפעה מזעיר אנפין, כאשר פסקה מלהיות ביחוד עמו פסקה לקבל הברכות.

אחר שביאר שכאשר אין חיבור של זכר ונקבה ברכת שמים לא שורה, מביא עוד ראייה מאדם הראשון, שהקדוש ברוך הוא בירכו רק לאחר שהיה בשותפות של זכר ונקבה:

כְּנוּנָא דָא כְּתִיב - וכגון זה מצינו באדם, שלא בירכו הקדוש ברוך הוא אלא לאחר שהיה בבחינה של 'זָכָר וְנוֹקְבָא בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם' (בראשית ה ב), וכן בבריאת האדם כְּתִיב (שם א ח) 'וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים', היינו שאין ברכת שמים חלה אלא כשיש שותפות של זכר ונקבה.

פְּתִיב הַכָּא עֲשִׂיה, וְכְתִיב הַתָּם (רות ב יט) 'שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם בּוֹעֲזוֹ'.

'זָכָר וְנוֹקְבָא בְּרָאָם' (בראשית ה ב). רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, רַזִּין עֲלָאִין אֲתַנְלִיין בְּהַנִּי תְרִי קְרָאִי. 'זָכָר וְנוֹקְבָא בְּרָאָם', לְמַנְדַּע יִקְרָא עֲלָאָה רַזָּא דְּמַהִימְנוּתָא, דְּמַגְנו רַזָּא דְּנָא אֲתַפְרִי אָדָם. תָּא חֲזִי, בְּרָזָא דְּאֲתַפְרִיאוּ שְׁמִים וְאַרְצֵי, אֲתַפְרִי אָדָם. בְּהוּ פְתִיב (שם ב ד) 'אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (בהכרזם)', בְּאָדָם פְתִיב (שם ה א) 'זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם'. בְּהוּ פְתִיב 'בְּהַבְרָאָם', בְּאָדָם פְתִיב 'בְּיוֹם הַבְּרָאָם'. 'זָכָר וְנוֹקְבָא בְּרָאָם' (שם ה ב), מְהַבָּא (אוליפנא), כָּל דְּיוֹקְנָא דְּלָא אֲשַׁתְּכַח בֵּיה דְּכֵר וְנוֹקְבָא, לָאוּ אִיהוּ דְּיוֹקְנָא עֲלָאָה בְּרַבָּא חֲזִי, וְכִרְזָא דְּמַתְנִיתִין אוֹקִימָנָא.

תָּא חֲזִי, בְּכֹל אֲתֵר דְּלָא אֲשַׁתְּכַחוּ דְּכֵר וְנוֹקְבָא כְּחָדָא, קוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שְׂוֵי מְדוּרִיה

בְּהוּוּ אֲתֵר. וְכִרְכָּאן לָא אֲשַׁתְּכַחוּ, אֲלָא בְּאֲתֵר דְּאֲשַׁתְּכַח דְּכֵר וְנוֹקְבָא, דְּכְתִיב (בראשית ה ב) 'וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם', וְלָא פְתִיב 'וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָדָם', דְּאֲפִילוּ 'אָדָם' לָא אֲקִרִי, אֲלָא דְּכֵר וְנוֹקְבָא כְּחָדָא.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִיּוֹמָא דְּאֲתַחְרַב בֵּי מִקְדָּשָׁא, בְּרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּעֵלְמָא, וְאֲתַאֲבִידוּ בְּכֹל יוֹמָא, דְּכְתִיב (ישעיה נז א) 'הַצְדִּיק אָבֵד', מַאי 'אָבֵד', אָבֵד בְּרַכָּאן דְּהוּוּ שְׂרִיין בֵּיה, כְּמָה דְּכְתִיב (משלי י ו) 'בְּרִכּוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק', וְכְתִיב (ירמיה ז ח) 'אֲבָדָה הָאֲמוֹנָה'. כְּנוּנָא דָא פְתִיב 'וַיְבָרֶךְ אוֹתָם', וְכְתִיב (בראשית א ח) 'וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים'.

במאמר זה מברר כי צורת הבריאה היתה כבר בתחילה של זכר ונקבה יחד, הן בשמים ובארץ שהם ביחס של משפיע ומקבל, והן באדם שנברא בתחילה זכר ונקבה יחד. ומבאר שמציאות זו של זכר משפיע ונקבה מקבלת הכרחית כדי שתימצא ברכה מן השמים, ושיקרא בשם 'אדם' אשר עליו חלה ברכת שמים. ומוסיף הזוהר שמאותו טעם פסקה ברכת שמים לחול בעולם מיום שחבר בית המקדש, מפני שפסק חיבור השמים והארץ.

בענין בריאת האדם נאמר בתורה (בראשית ה א-ב), 'זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ זָכָר וְנוֹקְבָא בְּרָאָם, וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם, ועל כך רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, רַזִּין עֲלָאִין אֲתַנְלִיין בְּהַנִּי תְרִי קְרָאִי - סודות עליונים נתגלו על צורת הבריאה בשני פסוקים שנאמר בהם 'זָכָר וְנוֹקְבָא בְּרָאָם', לְמַנְדַּע יִקְרָא עֲלָאָה רַזָּא דְּמַהִימְנוּתָא - לידענו את הכבוד העליון וסוד האמונה המושרש בעולם האצילות דְּמַגְנו רַזָּא דְּנָא אֲתַפְרִי אָדָם - שמתוך סוד זה, היינו אותה מציאות של זכר ונקבה שבעולם האצילות נבראה נשמת האדם.

תָּא חֲזִי - בא וראה, כי בְּרָזָא דְּאֲתַפְרִיאוּ - בסוד שנבראו שְׁמִים וְאַרְצֵי, באותו סוד אֲתַפְרִי - נברא גם הָאָדָם. ודומים הם בשני דברים, דבר אחד בענין התולדות, שְׁבָהוּ - בבריאת השמים והארץ כְּתִיב (בראשית ב ד) 'אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (בהבְרָאָם)', וכן בְּאָדָם כְּתִיב (שם ה א) 'זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם', הרי שבשניהם נזכר ענין התולדות בעצם בריאתם. ודבר נוסף שדומים שמים וארץ והאדם הוא, ששניהם היו במצב של זכר ונקבה בעת בריאתם, בְּהוּ - בבריאת שמים וארץ כְּתִיב (שם) 'בְּהַבְרָאָם', וכן בְּאָדָם כְּתִיב (שם פסוק ב) 'בְּיוֹם הַבְּרָאָם', היינו שכפי ששמים וארץ היו ביחס של משפיע ומקבל בבריאתם, כך האדם נברא זכר ונקבה כבר בזמן בריאתו.

ומתיבות אלה 'זָכָר וְנוֹקְבָא בְּרָאָם' שהוזכרו בבריאת שמים וארץ ובבריאת האדם מְהַבָּא (אוליפנא) - מכאן למדנו, כָּל דְּיוֹקְנָא דְּלָא אֲשַׁתְּכַח בֵּיה דְּכֵר וְנוֹקְבָא - כל צורה ודיוקן שלא מצויים בו זכר ונקבה, לָאוּ אִיהוּ דְּיוֹקְנָא עֲלָאָה פְּדָקָא חֲזִי - אין הוא דיוקן של מעלה כראוי. וְכִרְזָא דְּמַתְנִיתִין אוֹקִימָנָא - וסוד זה העמידו חכמי המשנה באבות (פ"ג מ"ד), בענין בריאת האדם בצלם אלהים, זכר ונקבה, שזו מעלתו וחובתו המיוחדת, כמובא שם 'חביב אדם שנברא בצלם, חיבה יתירה

נפשי צמאה לדעת

כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

אדי"ב: 0054-437 (718) אודיס"ב: 0176-8806-44
להשיג בתניות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66